

PRŮZKUMNÉ A PALEBNÉ SYSTÉMY NEPŘÍTELE A JEJICH VLIV NA ČINNOST ŠTÁBŮ A VOJSK

Nově vyvíjené a zaváděné průzkumné a palebné systémy a vysoce přesné zbraně spolu s rozvojem ostatních zbraní a techniky vedou ke kvalitativním změnám v bojových možnostech vojsk. To se projevuje především v mnohonásobném zvýšení mobility, palebné síly, zvětšení dálky, přesnosti i rychlosti střelby, účinnosti munice v cíli a ve způsobech i formách bojové činnosti. Zásady vedení soudobé bojové činnosti tak, jak jsou stanoveny v řádech a předpisech a uplatňovány v přípravě velitelů, štábů i vojsk, vycházejí především ze zhodnocení vlivu použití jaderných zbraní na přípravu vedení boje a operací. Tento vliv zůstává stále rozhodující. Proto dosud uplatňované a rozpracované způsoby a hlavní formy bojové činnosti jsou i nadále v platnosti. Přesto se nutně prosazují také vlivy dalšího zkvalitnění konvenčních zbraní. Je nutné hledat a rozpracovat způsoby i formy přípravy a vedení bojové činnosti v podmínkách dalšího rozvoje prostředků ozbrojeného zápasu. Jde především o rozpracování způsobů a forem účinnějšího ničení nepřítele.

Nové možnosti vojsk vedly ke vzniku takových forem použití ozbrojených sil, jako je protivzdušná a vzdušná operace.

V rámci použití pozemního vojska si ponechávají svůj význam základní formy útočná a obranná operace (boj).

Soudobé změny v bojových možnostech pozemního vojska jsou materiálním základem pro další rozvoj teorie i praxe hlubokého útočného boje i operace a odolné, aktivní obrany zaměřené k vytvoření podmínek pro přechod do útoku.

Rozvíjení teorie hlubokého útoku vedlo k rozpracování nové formy boje, kterou je bojová činnost operační manévrovací skupiny. Na významu nabývá přepadová činnost.

Ve způsobech ničení nepřítele má stále větší význam palebné ničení ve spojení s pozemním a vzdušným manévrem vojsk. Palebné ničení nepřítele přerostlo taktický rámec a nabylo operačního významu. V současné době má komplexní charakter. Základním stupněm organizace palebného ničení je operační stupeň. Vznikla také nová forma použití palebných prostředků, kterou je komplexní palebné ničení nepřítele. Možnosti soudobých palebných prostředků umožňují vést palebné úderý do celé hloubky operační sestavy nepřítele a zbavit ho tak operační volnosti. To vede i ke změnám metod palebného ničení, kde kromě dosud převažujícího „blízkého“ palebného boje se výrazně uplatňují způsoby a formy dalekého palebného boje.

V soudobých podmínkách zůstává v platnosti důležitý princip vojenského umění — vytvoření rozhodující převahy na rozhodujícím směru, v rozhodujícím prostoru a době. Jeho realizace však proti minulosti nabývá jiných rozměrů. Je třeba vytvářet kvalitativní převahu nad nepřítelem. Toho dosahovat především manévrem palbou, využitím účinnějších prostředků, ničením nepřátelských palebných prostředků a předstížením nepřítele ve vedení palebných prostředků a předstížením nepřítele ve vedení palebných úderů. K využití palebného ničení vést úderý na směrech uskupeními s optimálním počtem sil a prostředků. Zabránit tak soustředování velkého množství vojsk na malém prostoru a vytváření výhodných cílů pro ničivé úderý nepřátelských prostředků. Takový způsob použití sil a prostředků zřejmě umožní vytvářet uskupení k vedení úderů na nepřítele na více směrech než dosud.

Vysoká nasycenost pozemních vojsk vojskovým letectvem je základem zvýšení jejich mobility a možností uskutečnit i vertikální manévry nezávisle na průchodnosti terénu. To umožňuje na taktickém i operačním stupni v rozsáhlé míře používat vzdušné výsadky a bezprostředně využívat účinky palebného ničení i v hloubce nepřátelské sestavy. Vzdušné výsadky je možné využít k ovládnutí důležitých prostorů a objektů v hloubce sestavy nepřítele, přinutit ho k rozptýlení sil vytvářením ohnisek bojové činnosti v jeho týlu, odříznout mu ústupové cesty a přitisknout ho k přirozené překážce. Vytvářet tak podmínky pro rychlé zničení jeho uskupení. Oprávněně můžeme udělat závěr, že vzniká nová forma manévru pozemních vojsk — obchvat vzduchem. Rozpracování způsobů použití vzdušných výsadků je tak soudobým i trvalým požadavkem.

Vývoj, zavádění a možný způsob použití nových průzkumných a palebných systémů se projeví ve zvýšeném rozsahu bojových úkolů vojsk v boji a operaci, ve zvýraznění významu organizace a důsledného uskutečňování všech opatření všestranného zabezpečení boje a operace, zejména bojového a operačního zabezpečení. K novým úkolům vojsk a operací nutně bude patřit trvalé vedení průzkumu ke zjišťování a ničení průzkumných a palebných systémů nepřítele, ochrana proti nepřátelskému průzkumu, zvláště technickému, a ochrana vojsk před ničivými účinky úderů průzkumných a palebných systémů i vysoce přesných zbraní nepřítele. Úměrně s těmito novými úkoly vzroste i rozsah práce velitelů a štábů při přípravě operace a boje i při velení vojskům při jejich vedení.

Novou „operačně strategickou koncepcí“ NATO charakterizuje aktivní a iniciativní bojová činnost pozemního vojska a taktického letectva, vedená v jejich

úzké součinnosti a podle jednoho zámyslu. Předpokládá hluboké, soustředěné údery a maximálně rychlý a přesně sladěný manévr vojsk co do prostoru a času.

Vyvíjené a zaváděné průzkumné a palebné systémy a vysoce přesné zbraně jsou praktickou aplikací teoretických požadavků koncepce NATO. Jejich použití má umožnit nepříteli dezorganizovat velení našim vojskům, řízení zbraňových systémů, ničit i zodolněné, malorozměrové objekty a obrněnou techniku jak v prostorech soustředění, tak na přesunech. Použití průzkumných a palebných systémů a vysoce přesných zbraní, dovedně skloubené se vzdušnými i pozemními manévry pozemních vojsk, má umožnit nepříteli ničení našich vojsk současně v různé hloubce, po částech a zmařit jejich organizované zasazení do boje.

Mezi hlavní oblasti při vedení ozbrojeného zápasu, na které mohou mít vliv průzkumné a palebné systémy nepřítel, bezprostředně patří: bojová a mobilizační pohotovost vojsk, jejich operační rozvinutí, velení vojskům, vedení bojové činnosti k odražení nepřátelské ozbrojené agrese, taková období vedení bojové činnosti, jako je průlom nepřátelské obrany, násilný přechod vodních překážek, zasazení druhých sledů a záloh k narůstání úsilí, použití operačních manévrovacích skupin, organizace a vedení obrany, vyhodnocení vlivu nové „operační strategické koncepce“ NATO na použití druhů vojsk a speciálních vojsk i služeb v operaci, týlové i technické zabezpečení, plánování operace atd.

V oblasti **bojové a mobilizační pohotovosti se nepřítel** bude snažit použitím nových prostředků narušit nebo znemožnit průběh uvádění vojsk do plné bojové pohotovosti, znemožnit průběh mobilizace a tím zabránit operačnímu rozvinutí vojsk.

V průběhu mobilizace dochází k velkému pohybu vojsk, přepravě materiálu a bojové techniky, k velkému pohybu obyvatelstva a dopravních prostředků v důsledku nástupu mobilizačních záloh a dalších opatření k zabezpečení obrany a ochrany teritoria státu. K samotnému zabezpečení mobilizace musí být jak u vojsk, tak na teritoriu, aktivován rozsáhlý aparát sil a prostředků.

Vzhledem k těmto novým skutečnostem je nutné dále zvyšovat odolnost a obranu mobilizace ve všech oblastech.

Při **operačním rozvinutí vojsk a vedení bojové činnosti** k odražení nepřátelské bojové agrese bude nepřítel při realizaci zásad nové „operační strategické koncepce“ již v období vytváření operačních uskupení a zahájení napadení v rozsáhlé míře využívat taktické a operační vzdušné výsadky, vzdušné výsadekové přepady, aeromobilní jednotky, průzkumné i průzkumně diverzní výsadky koordinované se vzdušnými údery (především údery bitevních vrtulníků, taktického letectva, údery průzkumných a palebných systémů), minováním na dálku a způsobem bojové činnosti divizí prvního sledu.

Intenzivním využitím sil a prostředků zřejmě povede ničivé údery do celé hloubky sestavy operačních uskupení prvního strategického sledu. Údery do hloubky sestavy a bojová činnost vojsk prvního sledu bude vedena s cílem způsobit ztráty raketovému vojsku, letectvu i pozemním vojskům, dezorganizovat systém PVO i velení a tak narušit operační odolnost prvního strategického sledu, snížit jeho možnosti odrážet údery, zavázat síly do bojové činnosti se vzdušnými výsadky nebo aeromobilními součástmi, poutat je vedením ničivých úderů, vytvářením prostorů boření, záplav a zářasů i ničením důležitých komunikač-

ních soutěsek a uzlů a zmařit nebo omezit jeho manévr. Tímto se bude nepřítel snažit oddělit jednotlivé sledy operačního uskupení do hloubky a na jednotlivých směrech tříštit jejich bojovou činnost, narušit součinnost mezi nimi a přinutit je odrážet údery izolovaně.

Při zahájení ozbrojené agrese bude nepřítel usilovat o využití překvapení různého druhu. Kromě volby zahájení agrese se může dosáhnout taktického a operačního překvapení rozsahem a způsobem použití různých prostředků ničení, překvapivou volbou prostoru, směru jejich použití a způsobu bojové činnosti.

Při přípravě a vedení operací nabývají proto v soudobých podmínkách na významu především tyto otázky:

- jako jeden ze základních způsobů zaujetí operační sestavy a zahájení bojové činnosti svazků prvního operačního sledu k odrazení nepřátelské agrese je třeba považovat zasazení vojsk k vedení bojové činnosti po přesunu přímo z posádek,

- na rozhodujících směrech vytvářet především kvalitativní převahu nad nepřítelem, zabránit nahromadění sil a prostředků na malém prostoru,

- na taktickém a operačním stupni je nutné trvale vytvářet pohyblivé zálohy k vedení boje s nepřátelskými vzdušnými výsadky, které vybaví odpovídajícími prostředky pro boj s bitevními vrtulníky, taktickým letectvem a aeromobilními jednotkami nepřítele; zálohy začlenit na jednotlivé směry a do hloubky a připravit je k zásahu ve prospěch důležitých prvků sestavy, zvláště raketových útvarů a svazků, vojsk protivzdušné obrany a týlu,

- k překonání terénních překážek a možných zatarasených prostorů, prostorů boření a záplav, zvláště na předpokládaných směrech postupu druhých sledů a záloh, zabezpečit předem objížďky a náhradní přechody různého druhu; v nebezpečných prostorech připravit předem síly a prostředky ke zřízení objížďek a přechodů.

Některé zvláštnosti vedení bojové činnosti se budou promítat do různých období.

Důležitou otázkou vedení operace je **průlom nepřátelské obrany**. Požadavek vytvoření potřebné převahy sil a prostředků v útoku s použitím konvenčních zbraní vynucuje určené soustředění sil a prostředků na směrech úderů a úsecích průlomu a podstatné zhuštění uskupení vojsk, což může být s výhodou a značným efektem využito k vedení úderů zejména takovými prostředky, jako je průzkumný a palebný systém PLSS a CSWS/Assault Breaker, i aeromobilními součástmi s jednoznačným cílem oslabit nebo znemožnit zasazení svazků z hloubky do úseku průlomu. Kromě toho je nutné počítat s tím, že nahromadění dělostřelectva a zejména dopravních prostředků při přísunu do palebných postavení, které může představovat několik set vozidel, bude jedním z prvořadých cílů při použití systému CSWS/Assault Breaker a dalších palebných prostředků nepřítele.

Ke snížení tohoto nebezpečí je nutné spolehlivě přikrýt vojska před údery ze vzduchu, zabezpečit vyhledávání a ničení prvků tohoto průzkumného a palebného systému, využívat ochranných vlastností terénu, úkrytů a dalších železných opatření a dovést vojska maskovat. S přechodem do útoku je nutné v co nejkratší době soustředit svazky prvního sledu k určeným úsekům průlomu a po něm, zvláště s růstem hrozby použití jaderných zbraní nebo ne-

přátelských průzkumných a palebných systémů ARGUS a CSWS/Assault Breaker, je rozptylovat rychlým pronikáním do hloubky a rozšířením úspěchu do stran. Svazky a útvary druhých sledů a záloh do jejich zasazení rozmísťovat rozptýleně.

K vedení operace ve vysokém tempu má značný význam **organizace a vedení násilného přechodu vodních překážek** z chodu. Vojska při přibližování k vodní překážce mohou být napadána údery taktického letectva, bitevních vrtulníků a dělostřelectva a budou vhodným objektem k použití průzkumných a palebných systémů nepřítele s cílem zadržet jejich přesun, zabránit násilnému přechodu a zřizování přeprav a tím získat čas pro zaujetí obrany obcházejícími vojsky a přísunovanými zálohami z hloubky.

K zabezpečení bojeschopnosti našich vojsk bude nutné znemožnit nepříteli organizovaně odejít k řece a odvést svá vojska za vodní překážku. Proto bude účelné udržovat přímý dotyk s hlavními silami nepřítele, překračovat řeku na široké frontě a vysazovat výsadky k obsazení přeprav a hydrotechnických staveb. V minimální míře soustřeďovat vojska před řekou a zabránit nepříteli výhodně použít průzkumné a palebné systémy.

Nejefektivnějším způsobem narůstání úsilí v útočné operaci bez použití jaderných zbraní je **zasazení druhého sledu** do boje (sražení). Způsoby zasazení závisí především na situaci a charakteru činnosti nepřítele, obsahu úkolů druhého sledu a jeho situaci ve vztahu k armádám (divizím) prvního sledu.

Ze způsobu použití průzkumných a palebných systémů nepřítele vyplývá, že druhosledová armáda (divize) bude při přesunu a zasazení typickým objektem k použití systému CSWS/Assault Breaker. To vyžaduje, aby velitel frontu a armády posoudili možnosti nepřítele a přijímali účinná opatření s důrazem na:

- vedení průzkumu ke zjištění rozmístění a činnosti průzkumných a palebných systémů nepřítele, vzdušných výsadků, aeromobilních součástí a zámyslu jejich použití,
- zabezpečení trvalé pohotovosti vojsk k ničení zjištěných prvků průzkumných a palebných systémů, vzdušných výsadků, aeromobilních jednotek a součástí nepřítele, ničení nepřátelských sil a prostředků průzkumu,
- organizaci spolehlivé protivzdušné obrany přesunu a zasazení druhého sledu,
- organizaci a zabezpečení přesunu na široké frontě a rozptýleně,
- organizaci REB k narušení řízení a činnosti nepřátelských průzkumných a palebných systémů,
- organizaci ženijního zabezpečení přesunu a zasazení s cílem zabezpečit jeho plynulost, zabránit nahromadění vojsk před terénními překážkami, prostory boření a prostory ovládnutými vzdušnými výsadky nebo aeromobilními součástmi nepřítele; tím zabránit vytvoření stacionárních cílů výhodných k ničení nepřátelskými palebnými prostředky a letectvem,
- organizaci maskování přesunu druhého sledu do prostoru zasazení.

K vedení útočné operace ve vysokém tempu a do velké hloubky má značný význam použití **operační manévrovací skupiny** (OMS) frontu a armády. OMS je schopna ničením důležitých objektů a vedením manévrové bojové činnosti v hloubce nepřátelské sestavy podstatně narušit operační odolnost nepřátelského uskupení i použití nepřátelských prostředků proti vlastním vojskům.

Proto bude nutné, aby novým trvalým úkolem operační manévrovací skupiny bylo vyhledávání a ničení prvků průzkumných a palebných systémů, dopravně výsadkových letounů i vrtulníků a vzdušně výsadkových jednotek nepřítel.

OMS však bude také významným objektem nepřátelského ničení ve všech fázích její činnosti (v operační sestavě ve výchozím prostoru, při přesunu a zasazení a při pronikání do hloubky operační sestavy nepřítel). Proto je třeba organizovat její činnost a zabezpečení s ohledem na možný způsob a rozsah použití nepřátelských prostředků proti ní. Při rozmístění v operační sestavě, přesunu a zasazení je nutné činnost a zabezpečení OMS organizovat podle stejných zásad jako u druhého sledu.

V průběhu bojové činnosti OMS bude nepřítel zřejmě soustřeďovat úsilí použití prostředků k jejímu rychlému zničení. Přitom k vedení úderů proti OMS, která pronikla do hloubky sestavy nepřítel, bude vedle použití záloh a druhých sledů nejpravděpodobněji použito letectvo, bitevní vrtulníky i průzkumné a palebné systémy. Údery těchto prostředků mohou být způsobeny vážné ztráty OMS a mohou být účinně ničeny a vyřazeny její přepadové odřady. Z tohoto hlediska bude nutné, aby velitel vševojskové armády a frontu soustředil úsilí k ničení těchto prostředků nepřítel.

Činnost skupiny v operační hloubce nepřítel však také poskytuje možnost aktivního působení na některé části průzkumného a palebného systému CSWS/Assault Breaker různými prvky své bojové sestavy. Přepadové odřady mohou mít např. za úkol ničit řídící střediska a palebné prostředky T-22, stejný úkol může plnit raketový útvar této skupiny. K ničení letounů TR-1 mohou být za určitých předpokladů použity prostředky protiletadlového raketového komplexu, působící v sestavě OMS. Skupina, kromě okamžitého ničení zjištěných nepřátelských prostředků, musí trvale uskutečňovat všechna opatření bojového zabezpečení a chránit se před napadením těmito prostředky především vysoce pohyblivou činností v sestavě menších, bojeschopných celků.

Při **organizaci a vedení obrany** bez použití jaderných zbraní, v podmínkách širokého využívání průzkumných a palebných systémů, vystupují do popředí kromě všech obvyklých opatření např. vytváření systému záložních a klamných čar (rajónů) obrany a prostorů rozmístění vojsk, opatření k maskování a další činnost zaměřená na klamání nepřítel. Protože aktivita obrany spočívá v nepřetržitém bojovém působení na nepřítel všemi prostředky ničení, v narůstání úsilí vojsk prvních sledů zasazením sil a prostředků z hloubky a z méně ohrožených směrů a ve vedení protiúderů proti uskupením, která se vklínila do obrany, bude nutné počítat s tím, že úsilí nepřítel v použití takových systémů, jako např. ARGUS, CSWS/Assault Breaker i PLSS bude zaměřeno především na ničení vojsk přesunujících se na ohrožené úseky a k vedení protiúderů i na dezorganizaci velení v této rozhodující fázi obranné generace. Proto kromě maskovacích a klamných opatření bude nutné dosáhnout toho, aby přesun protiúderných uskupení byl co nejkratší a tím byla do značné míry snížena možnost nepřítel vést na ně ničivé palebné údery.

Při vedení bojové činnosti v **horském zalesněném terénu** budou omezeny možnosti nepřítel vést palebné údery průzkumnými a palebnými systémy, letectvem a ostatními palebnými prostředky. Vojska za útoku a v obraně budou využívat pokrytosti i členitosti terénu k ochraně proti nepřátelskému průzkumu a palebným úderům. Nepřítel proto bude připravovat a vést palebné údery na síly a prostředky v neporostlém terénu, na významné komunikační uzly

a na důležitých směrech vytvářet rozsáhlé prostory boření. Je nutné předpokládat, že v těchto podmínkách bude intenzivně používat aeromobilní součásti a vzdušné výsadky různého druhu a síly. Bude se tak snažit zmařit nebo ztížit a narušit manévr našim silám a prostředkům, narušit systém velení a spojení a dezorganizovat činnost vojsk a týlu. Proto při vedení bojové činnosti v horách vzrůstá význam protivýsadkové obrany a ženijního zabezpečení.

Rovněž v tak důležité oblasti, jakou je **velení vojskům**, bude nutné zabývat se řadou otázek, abychom uchránili štáby a zabezpečili jejich nepřetržitou činnost v řízení vojsk. V současné době je systém míst velení vojskům organizován a budován z hlediska možnosti použití jaderných a neutronových zbraní s cílem dosáhnout potřebné odolnosti a nepřetržitosti velení vojskům. V přípravě a vedení operací při použití vysoce přesných zbraní a průzkumných a palebných systémů nepřitele proto nebude podstatných rozdílů při realizaci základních opatření velení vojskům. Metodika práce velitele a štábu bude rovněž použita podle platných řádů a předpisů obvyklým způsobem. Zvýší se úloha operačního maskování rozvinutého systému velení. Systém míst velení musí v podmínkách použití průzkumných a palebných systémů nepřitele zabezpečit nepřetržitost velení jeho přenášením na různé prvky míst velení daného stupně při vyřazení některého z nich. Zásadní otázkou udržení nepřetržitosti velení je zachování některého prvku míst velení daného stupně v činnosti.

Průzkumné a palebné systémy se budou podílet i na zjišťování a ničení jednotlivých prvků velení. Tyto systémy mohou svými průzkumnými prostředky zjišťovat soustředění techniky v prostoru rozvinování velitelských stanovišť a spojovacích uzlů a ničit je svými palebnými a součinnostními prostředky v závislosti na vzdálenosti ničeného objektu. Systém PLSS se může podílet na zjišťování míst velení a spojovacích uzlů v celém pásmu frontu. Je schopen navádět prostředky ničení na zjištěné objekty. Jeho cílem bude především dezorganizovat stávající systém velení při zahájení agrese a v průběhu rozhodujících fází vedení operací. Systém NAEW může navádět (za ztížených povětrnostních podmínek) stíhací bombardovací letectvo na zjištěná místa velení v celém pásmu frontu do hloubky 200 i více km.

Vzhledem k tomu je nezbytné nadále zvyšovat odolnost systému velení a zdokonalovat jednotlivá opatření, a to především:

- velitelská stanoviště budovat jako úkrytová pracoviště a pro rozmístění rozhodujících pracovišť vhodně využívat i zodolněné budovy a sklepní prostory v osadách,

- k úhradě ztrát vytvářet zvýšené zálohy osob, spojovacích a technických prostředků,

- důsledně uskutečňovat operační maskování vytvářením klamných velitelských stanovišť a spojovacích uzlů,

- plánovitě přenášet velení vojskům z jednoho místa velení na druhé, jejich přemísťování organizovat v souladu s plánem operačního maskování v kratších časových intervalech,

- ve větším rozsahu využívat vzdušná, předsunutá a pomocná místa velení,

- prvky spojovacího uzlu míst velení rozmísťovat excentricky k hlavním prvkům velitelského stanoviště a přísně dodržovat utajený režim provozu,

- spolehlivě zabezpečit místa velení účinnými prostředky protivzdušné obrany.

Vzhledem k tomu, že k základním vlastnostem nepřátelských průzkumných a palebných systémů patří jejich všestranná integrace, která zabezpečuje nahrazení jednoho průzkumného nebo palebného prostředku jiným, je nezbytné tyto systémy ničit nejen v rámci operací armád a frontu, ale v krátkém časovém úseku na celém válčišti i při vedení vzdušných a protivzdušných operací.

Rozsah tohoto článku neumožňuje, abychom se zmínili o vlivech nové „operačně strategické koncepce“ NATO na použití druhů vojsk a speciálních vojsk i služeb, na týlové a technické zabezpečení, ale i na plánování, činnost štábu, zjišťování průzkumných a palebných systémů, ochranu a obranu vojsk. Jde o oblasti, které by mohly být řešeny samostatně.

Nesporné je, že znalost průzkumných a palebných systémů, způsoby plánování, řízení a vedení boje s těmito systémy nepřítel musí zvládnout štáby i vojska podle své působnosti a měly by být procvičovány při zaměstnáních operační i taktické přípravy a tvůrčím způsobem hledány další cesty zvýšení efektivity boje s těmito systémy.